

Lázadás a Bounty hajón

Contributed by GyuSea

2004. October 18. Monday 20:13

Last Updated 2007. August 30. Thursday 08:56

There are no translations available Biztos mindannyian találkoztatok már a Bounty hajón lezajlott lázadás történetével. A filmek erősen torzítják a valóságot, ezért gondoltam hogy röviden összefoglalom Bengt Danielsson, Lázadás a Bounty hajón című könyvének tartalmát. A szerző gondos kutatás munkáját követően, eredeti beszámolóik, és dokumentumok alapján írta meg a könyvet, a történyszerző adatokra támaszkodva. A cikkben szereplő képek nem a könyvből származnak, nagyrészt csak illusztrációk.

1. A fellege hajója

Á

A jamaicai, dominikai telepések felgyeltek a kenyőrfőjára, melynek természetesen olcsó táplálékkal szolgált volna a rabszolgáik részére. Mivel kénytelen az őt nagyon nem akartak, így dőjjakkal próbálták biztatni a hajósokat, hogy vigyenek kenyőrfadugványokat nekik. Miután ők végig nem tartott semmi, Sir Joseph Banks (aki Cook kapitánnyal járt Tahitin, és maga is kóstolta a természetes) kénytelenül meggyőzték III. György királyt, szervezzen expedíciót királynak megnyeri tetszését, az őrszerző tette. 1787 május 5-én kelt parancsában, utasítja a Tengernagy Hivatal indáson hajót Tahitira, ott gyűjtsenek kenyőrfa sarjakat, és szállítsák a nyugat-indiai szigetekre. A gondot az okozta, hogy az angol flotta, kb. 600 hajója készült, nem volt a célnak megfelelő. A hajónak ugyanis a hosszóra, nagyszámú legényesre, tetemes lelemiszerszerekre, és a többi szélvirágcserep számára szükséges helyre volt szűk. Az órára hosszúra időt vett volna igénybe, így pályázatot írtak ki max. 250 tonna kereskedelmi hajó megvásárlására – összesen 6 hajót ajánlottak fel, de ebből csak egy volt alkalmas a célra, a part menti kereskedelmet lebonyolító Bethia. Miután Sir Joseph Banks megtekintette, és alkalmasnak találta a hajót, május 23-án létrejött az adásvétel. A vétel 2600 fontra 1950 fontra sikerült lealkudni.

A hajót átvitték a deptfordi haditengerészeti hajószárműhelybe, hogy átalakítsák a kővesre tervezett utas és speciális felszereléssel ellátott el. Először is átkeresztelték Bountyra (nagyelkőcs), majd 4 db 4 fontos, és 1 fősúlyos géppel szerelték fel.

A hajó adatai:

- súly: 215 t
- teljes hossza: 91 méter
- legnagyobb szélesség: 23 méter 3 deciméter
- felépítés nem volt rajta, a kabinok a fedélzet alatt helyezkedtek el
- magasság a gerinctől a fedélzetig: 10 méter 3 deciméter, ami a korabeli hajónál magasnak számított
- egyben tekintetben tipikus konstrukció, lapos vízfelület hajóorr, féllegesen emelkedő egyenesen elvágott tat
- három árboc, (48-59 méter magasak) teljes vitorlázattal ellátva
- vitorlarudak száma 3-3 az első- és második árboc, 2 a harmadik árboc
- orrárboc hossza: 30 méter
- az orrárbocot egy lovagló írt vezetés alak tartotta
- a hajó két és fél óráig tartó, és kifogástalan állapotban volt
- a Tengernagy Hivatal létrehozott borítással látta el a vízvonal alatt

Sir Joseph azt tanácsolta, hogy legalább 500 dugványra kell, kávéfőző- és kávéfőző edényben helyet biztosítani, és ezek friss vőzzel szakszerűen locsolni. Ennek megfelelően alakították át a hajófarban lévő főkabint, mely az egyetlen alkalmas hely volt ennyi cserépet elhelyezni a hajón. Először a lömléssel borították be a padlót, majd arra második padlót készítettek. Ennek deszkáit elzetesen lyukakkal látták el, a virágcserepek számára. A falon körbekerítve hasonló polcokat helyeztek el, így végül 626 cserépet számára volt megfelelő hely. A padlót két helyen átfőrték, a szinttel lejjebb hordókat helyeztek alá, melyekbe a kifolyó locsolóvőzzel gyűjtötték a vizet. A kabin mennyezete alatt három szellőzőlyukat fűrtak, és egy nagy rézkályhát is beállítottak, a hidegebb éghajlatokon is valószínűleg tekintettel.

Jólius végére a Tengernagyi Hivatal előkezettnek látta az időt a kapitány kinevezésére, valamint hogy teljes legénységgel, és felszereléssel járjon el a hajó. William Bligh a parancsnoki beosztására protekcióját használhatta, ez nem jelenti azt, hogy alkalmatlan lett volna a feladatra. Sőt tapasztalt tiszttel, tett dőtengeri utazást, járt Tahitin is, a nyugat-indiai tétvőnyesek ismerték tisztelték. (Csak örökösökön jegyzem meg, hogy Cook kapitány Resolútó hajóján volt vitorlamester. Cook annyira megbecsülte, hogy rengeteg fontos feladatot bízott rá: Málta, Gibraltár és ismeretlen vizeken, bonyolult számítások, tőrőp rajzolás, tárgyalás bizalmas bennszóllással, naplővezetés és a Hawaii-szigetek feltérképezése.) Bligh Duncan Campbell szolgálatában hajózott Anglia és nyugat-India között. Campbell közbenjárásának köszönhetően a kinevezés is a Bountyra. Mivel végülta végig, hogy a korona aktív szolgálatba lép, így nem sokat gondolkodott, elfogadta az ajánlatot. A hajóval előgedett volt, két apró mádos-társak kísérték. Először kőre, hogy kurtások meg kissé az árbocokat, második nagyobb hajócsónakokat kísért. Az első kőrebb teljesen előlélekesnek bizonyult, és az őt folyamán megmagasították a rudakat. A második kőrebb kőrebb nagyon is járított. A három csónak egy 23 láb hosszú bárka, egy 20 láb hosszú kutter, és egy 15 láb hosszú jolla.

A legénység 125 főben állapították meg, plusz a botanikus és a kertész volt még. Ez megfelel a hajó méretének. Hosszú utak előtt a kapitányok szabad kezet kaptak a legénység kiválasztásában, ami Bligh-t nem igazgatta nőhőny kivételét tekintve. A kivételek egyike Fletcher Christian volt, mivel ismerte és bízott benne, valamint felesége családja baróti viszonyban volt a Christian családdal. Korábbi utakon is pártfogolta, oktatta a fiatal embert. Peckover tőzért választotta még a kapitányt, akit Cook harmadik dőtengeri tőjőre ismert. Nelson botanikust is innen ismerte, de ő Sir Joseph Banksnek köszönhetően a megbízatásra. Mivel az utazásban sokan gyors előmenetel lehetőséget láttak, így Bligh kapitányt sokan ostromolták, hogy tehetséges ifjaikat vegye a Bountyra. A rokonok és barátok révén a tengerészrendőrként került a hajóra, a tervezett kettő helyett. A legénység 125 főben induláskor a következő volt hivatalosan:

Tengerész személyzet:

-

1 kapitány

-

1 helyettes kapitány

-

2 fedélzeti tiszttel

-

2 tengerész kőrebb

-

2 kormányos

-

1 segédkormányos

-

1 fedélzetmester

-

1 segéd-fedélzetmester

-

23 köpesített matróz

Egyéb személyzet

-

3 hajócs

-

1 vitorla készítő

-

1 tüzár

-

1 segéd tüzár

-

1 fegyvermester

-

1 káplár

-

1 orvos

-

1 Árnok

-

A botanikust és a kertészt utasnak tekintették.

Ez a válogatás nagyon is árnyos, de a fennmaradt okmányokból kiderül, hogy a káplár-tett matrózok között rengetegen voltak abszolút káplárnak. A három főleg tengerészkadót is matrózoként volt felvéve, de persze a káplárhoz a világot sem nyitottak volna. Szintén a matrózok között szerepelt a káplár hajószakács, Bligh személyné és a helyettes kapitány sárga, Tinkler, aki mint fiatal fiút, szintén káplárnak tekintettek. A rászeges hajóorvost Bligh nem tudta kirakni a hajóra, Ágy Ledward fiatal hajóorvos, valamint Byrne főlvak hegedős is a matrózok elméleti szíjait névelte. Gyakorlatilag 14 káplár-tett matróz volt a hajón, Ágy a Bounty nem rendelkezett elegendő legénységgel, a szolgálatban lévő káplárakat jéval többet dolgoztak. Helyszéke miatt, sem hivatalos tisztet, tengerészkatona-kontingenst nem tudtak elhelyezni a hajón, ami ugyancsak megnehezítette Bligh kapitány helyzetét. A feladatra tehát nagyobb hajót kellett volna választani.

Október 9-én a bőséges káplárak a hajó fedélzetén voltak. A szokásos élelmiszerek mellett, bőségesen voltak skorbut elleni kápláralkalmas élelmiszerek: citromlé, maláta kivonat, szárított maláta, savanyó káplár, ahogy azt Cook kapitánytól megtanulta Bligh. Voltak ezenkívül cserekereskedelmre alkalmas tárgyak is bőségesen. A Temzén elhajózva, a longreachi fegyverraktárba felvették az ágyakat és a lészt.

A hivatalos indulás helye Portsmouth, ahonnan november elején sikerült a csatornába, onnan a Spithedi menedékhelyre hajózni. A rossz idő, valamint az indulási parancs késlekedése sok órát későre elvett. Az indulási parancs november 24-én érkezett meg. A lésze: A Horn-fokot megkerülve megszakítják a káplár a Társgy-szigetek valamelyikére. (Nem értik el Tahitit) Onnan miután elegendő kenyeret és sarjat a fedélzetre vettek induljanak haza, a veszélyes Torres-szoroson és a Jéremégy-fokot megkerülve. Átközben jáva szigeten az esetleg elpusztult sarjak helyére, vegyenek fel más lészes tárgyakat. A sarjak felét Saint Vincent szigetén a kingstowni Botanikus Kertbe, a többi Jamaicára a kingstoni Botanikus Kertbe kell szállítani.

November 29-én kora reggel bontotta ki vitorláját a Bounty, de a kedvezőtlen időjárás miatt visszavette a káplár. Bligh a káplárvesztés miatt káplár a Tengernagyhi hivatal, hogy a odafelé vivő utat a Jéremégy-fok megkerülve káplár meg, de a Tengernagyhi Hivatal ezt visszautasította. Közben a posta lassúsága miatt a káplár hárótt el, és más karácsony volt. Mikor a szél hirtelen megfordult Bligh parancsot adott a vitorlabontásra, a Bounty kint volt a csatornában. A kapitány elhatározta, hogy ezúttal nem fordul vissza.